

Studielitteratur

Utdrag fra Emile Durkheim: "Tenkningens sosiale vilkår" i Dag Østerberg (red.): *Handling og samfunn*, s 195

Det har lenge vært kjent at de første systematiske forestillinger mennesket har dannet om verden og seg selv er av religiøs opprinnelse. Det finnes ingen religion som ikke både er en kosmologi og en spekulasjon om det guddommelige. Når filosofien og vitenskapene er født av religionen, er det fordi religionen selv har begynt på vitenskapens og filosofiens område. Men det er mindre påaktet at den ikke bare begrenser seg til å berike en menneskelig forstand som allerede er utformet med et visst antall ideer; religionen har selv bidratt til å forme denne forstand. Den har ikke bare gitt menneskene en vesentlig del av stoffet i deres kunnskaper, men også selve formen som kunnskapen blir utarbeidet i.

Til grunn for våre dommer ligger det et visst antall vesentlige begreper som behersker hele vår intellektuelle liv. Det er de filosofene etter Aristoteles kaller forstandens kategorier.

Voksen, skjønnlitteratur

Utdrag fra Truman Capote: *Frokost på Tiffany*, s 18

En natt, klokka var mye over tolv, våknet jeg av at Mr. Yunioshi ropte i trappeoppgangen. Ettersom han bodde på toppen, gikk stemmen hans gjennom hele huset, opphisset og streng. "Miss Golightly! Jeg tillater meg å protestere!" Setmmen som svarte, gjallende opp fra bunnen av trapperommet, var ungdommelig fjollet og selvtilfreds. "Å, darling, jeg er så lei meg. Jeg har mistet den fordømte nøkkelen."

"Du kan ikke fortsette med å ringe på hos meg. Vær så, vær så snill å få laget en ny nøkkel." "Men jeg mister dem alle sammen."

"Jeg arbeider, jeg trenger å sove," ropte Mr. Yunioshi. "Men alltid ringer du på hos meg..."

"Å, kjære lille mann, ikke vær sint. Jeg skal ikke gjøre det mer. Og hvis du lover å ikke være sint" – stemmen hennes kom nærmere etter hvert som hun gikk opp trappa – "vil jeg kanskje la deg ta de bildene vi snakket om." På dette tidspunktet hadde jeg stått opp av senga og åpnet døra en tomme. Jeg kunne høre Mr. Yunioshis taushet, høre, fordi den ble ledsaget av en hørbarinnånding. "Når da?" sa han. Jenta lo. "En eller annen gang," svarte hun snøvlende. "Når du vil," sa han og lukket døra.

Barn/ungdom, skjønnlitteratur

Utdrag fra Harald Nortun: *Røverskogen*, s 22

Kan du skyte med bue? spurte Torstein. Det må du kunne hvis du skal overleve i skogen. Jeg sa at jeg kunne litt. Det var ikke helt sant. Jeg hadde prøvd noen få ganger, men aldri fått taket på det. Du får låne buen til Liska, så får vi se hva du kan, sa Torstein. Liska så ikke blid ut. Motvilling ga hun buen fra seg. Buen var det kjæreste hun eide, hun gikk aldri noe sted uten den. I beltet bar hun et stort kogger med piler, om kveldene satt hun ofte og spikket nye pilskaft, festet tre styrefjær i den ene enden, og spisser av jern i den andre. Pilspissene festet hun med surringer av våte dyresener, når senene tørket trakk de seg sammen, det ble umulig å løsne dem uten kniv. Torstein lånte en av Liskas piler og ga den til meg. Kan du skyte ei pil i stammen på ei av de furuene der? spurte Torstein og pekte. Jeg la pila mot strengen og tok i. Liskas bue var så kraftig at jeg knapt kunne spenne den. Pila fikk ingen kraft, den skrenset mot en trestamme og datt i gresset. Liska lo høyt. Torstein lo ikke. Du får trene, sa han, for du er nødt til å kunne skyte.